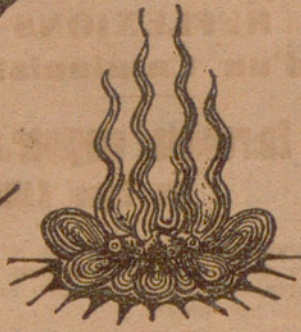

F O C N O U

AL SERVEI DE CATALUNYA

REDACC O i ADMINISTRACIO : Carrer de Metz, 48

C. C. P. TOULOUSE 377.32

TOLOSA DEL LLENGUADOC

EDITORIAL

Nosaltres i l'Estatut

QUAN en el número 2 del nostre setmanari afirmàvem la nostra posició favorable al restabliment de la legalitat republicana a Espanya i de l'estatutària a Catalunya, afegíem que acceptàvem la base de l'Estatut com a punt de partida per a més amplies realitzacions nacionals. Es a dir, l'Estatut no satisfà, ni molt menys, les nostres aspiracions nacionalistes i el fet que l'acceptem en reintegrar-nos a casa nostra per a la represa de les activitats polítiques catalanes no vol pas dir que renunciem a l'obtenció d'un règim autònom més ampli per a Catalunya. Si a la Conferència de la pau, en fixar-se els destins de la nova Europa, les potències aliades mantenen llurs punts de vista sobre els drets de les nacionalitats a decidir elles mateixes el règim que els convé, estem segurs que Catalunya farà sentir la seva veu afirmant el desig nacional de llibertat.

Abans, però, es planteja una qüestió, de procediment i de principi alhora, en haver de puntualitzar la nostra actitud i el nostre criteri quant a la forma de reprendre Catalunya les seves llibertats polítiques. Revolució? Guerra civil? Guerrilles? Constituent? Cop d'Estat? Sembla establert que Espanya està en mans d'un general i d'un partit minoritari, fins ara sostingut per Hitler i Mussolini. El general és diu Franco i el partit Falange i aquest darrer està sostingut per monàrquics, requetés, clericals i una part de l'exèrcit. General, partit, aliats i militars afins, s'aferran al poder, amb més afany, a mesura que s'escursen els dies del Gran Reich alemany, d'aquest gran Reich alemany que els ajudà tots plegats a interrompre la vida legal de la República espanyola per implantar al lloc d'aquesta un règim prohitlerrià que Franco no ha gosat mai a fer plebiscitar pel poble.

Cal doncs enfocar necessàriament, pràcticament, es dir, tocant de peus a terra, la caiguda del règim falangista i la represa de la vida política a Espanya i a Catalunya. Parlar d'autodeterminació a tort i a dret, sense abans haver resolt aquell problema previ, ens sembla igual que començar una casa per la teulada o discorrer tan ingènument com la pobra lletera de la faula. Serem tan autodeterministes com es pugui, quan arribi el moment si arriba. Però mentrestant no podem negar que el 19 de juliol de 1936 hi havia a Espanya una República i a Catalunya un Estatut i que la solució jurídica i legal del problema polític creat per Franco amb la seva rebel·lió prohitlerriana, és la represa immediata, pura i simple, de la normalitat republicana i estatutària.

A Madrid, a Barcelona, a Bilbao, els presidents Martínez Barrio, Irujo i Aguirre, respectivament, formaran governs de tipus nacionals segons les bases polítiques de 1936 o ampliant-los, si així ho creuen convenient, d'acord amb les necessitats o les realitats actuals. I aquests governs convocaran eleccions i el poble — els pobles! — expressaran llurs voluntats. Aleshores serà el moment dels fets, de l'oportunitat històrica, de la plasmació en realitats polítiques de totes les inquietuds, desigs i reivindicacions nacionals.

Però no oblidem que hi ha una realitat espanyola actual, una altra realitat espanyola pròxima i una realitat europea permanent. Amatents a totes les realitats i preparats a totes les eventualitats, la nostra posició ferma, sòlida, realista, és la de rebutjar solucions i procediments que no ens assegurin, com a mínim, de seguida, la represa de la vida autònoma de Catalunya, solucions confuses de tipus bèl·lic i violent darrera de les quals es dibuixa l'interrogant d'unes noves Constitucions. No. Volem una base legal, ferma, jurídicament indiscutible, per començar la nova vida. I aquesta base de partida, és l'Estatut, és la República espanyola.

La vida represa, la llibertat restablerta, el poble parlarà. Des d'ara i per quan arribi aquesta hora desitjada amb tant d'afany, insistim a manifestar que el nostre vot serà per a una solució del piet nacional català més àmplia i més substantiva que la continguda en l'Estatut del 1932 i estem segurs que amb nosaltres tindrem les voluntats de tota la democràcia catalana.

— JA HO VEUS, HIMMLER AL PODER, LA GUESTAPO ENS FARA LA GUERRA I — CALLA, CALLA, QUE JA FA PROU TEMPS QUE ENS LA FA

EL NOSTRE CATALANISME

per Josep TORRENTS

Per què som catalanistes, i per què ho som en el sentit més ampli i més absolut de la paraula, no sabriem pensar en res més, en aquestes hores de lluita i d'esperança, que en la Pàtria desfeta i empobrida, en el país insultat i saquejat pels que de fora vingueren, amb el nostre idioma nacional bandejat del llibre, de les escoles, de la premsa, del teatre... No l'han bandejat de la intimitat de la llar per què no poden, i és allà on dura i perdura la flama vivent de la nostra ànima nacional.

I perquè som catalanistes, no podem pensar en altre cosa que en la tasca feixuga i de sacrifici que tenim al davant. Ho tenim tot per fer. Tots els catalans estem d'acord en reconstruir la Pàtria, i en fer de Catalunya un exemple vivent de país treballador i democràtic, que estima la llibertat per damunt de totes les altres coses. Però potser l'acord no és tan absolut, en allò que es refereix, als camins a seguir, per arribar al final desitjat. Hi ha qui preferiria avançar per un camí que hi menaria molt aviat si l'optimisme no els enganya, i n'hi ha d'altres que preferien avançar per un camí sembrat de pedres i d'obstacles, però que consideren més segur i més eficaç. Els primers voldrien donar el pinyol i els segons voldrien fer la feina. Tots hi van de bona fe i amb una indiscutible lleialtat.

Ara bé, el pinyol, per brillant que sigui i per efectes que tregui, no està admes en bona música. El treball silencios, obscur, sacrificat si voleu, no ha deixat encara mai de donar el seu rendiment. Oïdir deu vegades cada dia Visca Catalunya llure! es fer quelcom de molt brillant i que fa molt bonic, però que, en realitat serveix per a ben poqueta cosa. Treballar per Catalunya deu minuts cada dia i en silenci es fer quelcom de positiu per a que Catalunya pugui esdevenir llure.

En catalanisme tot té la seva valor i no hi ha cap matèria a rebutjar. El catalanisme virol i romàntic del 900, i el catalanisme ardit i intransigent dels nostres dies, és doncs encara la mà per damunt de prop de mig segle de batalles. Però senyoreja per damunt de tot l'esforç titànic i pacient de Vobra realitzada en un quart de segle, el recobriment del nostre idioma nacional. Mai en sentírem prou grat a Mestre Padra, el primer dels catalans. Sense aquest màgic recobriment, res hauríem fet de perdurable, i el període virol i romàntic subsistiria encara en els nostres dies.

En qüestions de catalanisme, nosaltres hem donat la volta i hem tornat al nostre punt d'origen. Es així que mai no podem negar ni oblidar, al que fou el nostre primer mestre en catalanisme: Enric Prat de la Riba. Amb uns cabals limitadíssims, i amb unes atribucions ben escasses, l'artífex màxim de la nostra Mancomunitat, construïa en silenci, i pedra sobre pedra, el bell edifici que una Ciutadana militar havia d'enderrocar.

Partint d'aquest principi, quines possibilitats no tenim amb l'Estatut de 1932? Recordem uns mots que varem sentir del Sr. Amadeu Hurtado en els dies en que es discutia a les Cortes espanyoles l'article de l'Estatut de Catalunya. Deia l'il·lustre polític català que amb l'Estatut a les mans, i en el terme de 10 anys, Catalunya podia esdevenir un jardí.

Els catalans tenim un defecte evident. En tenim molts, però n'hi ha un que es fa més evident que tots els altres. Hom diria que el treball obscur ens fa por i que les tasques brillants ens acaparen. La improvisació se'ns emporta, i la reflexió ens desempara. Som dels que no hem cregut mai en aquella paraula tan amable del « seny català ». Sempre ens ha semblat un honor excessiu que ens fessin, i no podem deixar de recordar que aquest mot s'aplicava sempre a Prat de la Riba i que no hi ha cap motiu per a que se n'omiri la col·lectivitat catalana. Una flor no fa estiu, ni dues primaveres.

Segueix pag. 2

Diàlegs interiors

EL ROMÀNTIC

i el realista per Domènec de BELLMUNT

Si un dia us atureu en la vostra cursa desenfundada de la vida aprofitant un recer acollidor, sota una roca, vora d'una font, d'aigua ben clara, a l'ombra d'un pollancre exuberant, sentireu dintre vostre una cridoria violenta, discussions sorolloses, poèmiques sorprenents. No és el diàleg de la consciència amb el pecador, ni la conversa de la fantasia amb la reflexió, ni el clàssic careig entre la realitat i el somni. No. És la resultat d'una pugna entre els dos personatges sovint oposats que hi ha dintre de vosaltres mateixos.

Cada mortal va pel món amb una caboria, un ideal o una obsessió. Un invent, deficiències d'amor, la quadratura del cercle, el moviment continu, les curses de cavalls, l'equilibri europeu, l'anticlericalisme. Ultra els objectius primordials de cadascun, ocupant el centre de llurs ments ideals, hi han encara els objectius satèl·lits, les motivacions secundàries dels nostres actes.

Nosaltres els Catalans coincidim gairebé sempre en la mateixa obsessió: Catalunya, el catalanisme, la pàtria. A casa o a l'estranger, a l'èxil o en croisiere de plaer, a continent o a Amèrica, en plena riquesa o debatenent amb la misèria, a l'hotel o al camp de concentració, ple de salut o a l'hospital, el català normal no abandona mai la seva caboria màxima: Catalunya. I és a l'entorn d'aquesta idea única, permanent, obsessió, que tenim lloc dintre nostre les àcides poèmiques a què hem alludat. El fenomen regularment se sol desenrotllar de la curiosa manera que anem a explicar.

Dintre de cadascun de nosaltres hi ha un romàntic, un enamorat de la idea de la independència de la pàtria. La Catalunya ideal de qualsevol català autèntic, normal i decent, és una Catalunya geogràficament vaga, sense límits definits, però sòla, reballada d'una estiorada en el mapa del món. En aquesta pàtria ideal tot seria català: les sardanes, els panellets, els torrons, el pa, el vi, els trens, els mossos

d'esquadra, els funcionaris, les llevadores, els guardies d'assalt, els diaris, els mestres, els llibres de versos, els sabaters, els sastres, els cuiners, els jutges, les baralles, les bufetades dels guardies-civils. El país estaria constantment enguirlanat de romani i de ginebra i finestres i balcons i portals adossats serien plenes de banderes catalanes. Els forasters serien benvinguts sempre que ens fessin compliments i reverències i elogis de casa nostra. No hi haurien problemes socials, i si n'hi haguessin ens consolaria el fet que serien catalans, amb vagues catalanes, bombes catalanes i pistolets catalans. Tot seria generos, bell, bonic, grandios i magnífic. Un govern nacional dirigiria els destins de la pàtria independent i encara que cometés errors li ho perdonaríem perquè serien errors catalans...

Em segueix? Aquest separatisme romàntic dels catalans és un estat latent, una obertura de llum en els fons del nostre subconscient. Però no és tot. És Catalans som romàntics en el somni i realistes en la vida. Quan baixem dels núvols vaporosos de la il·lusió i toquem de peus a terra, ens adonem de la realitat i tractem de pactar-hi, de negociar-hi. En el fons, de fer callar amb l'esperança d'una promesa llunyanca la il·lusió romàntica de què hem parlat.

En obrir els ulls, sentir el fred de les rajoles i rebre a la galta la carícia d'un ventjol matiner, mitrem el mapa d'Espanya i somiam com una llosa de marbre que gravita damunt nostre. Allà, al nostre davant, hi ha una Catalunya dividida en quatre províncies amb noms espanyols, formant una « regió » integrada a la massa peninsular per una línia occidental en part marcada per l'Ebre. Al nord els Pirineus que ens separen de França o que ens uneixen amb una Catalunya i un Rosselló i un Vallespir completament absorbits per França. A l'est, la mar Mediterrània, que és, de moment, una mar britànica, francesa, espanyola, turca, italiana, grega i russa.

Segueix pag. 2

AUTODETERMINACIO

per Angel Ferran

En els plans de reconstrucció del nostre poble hi ha un punt entenedorament lluminos cap al qual convergim, i s'hi enlluernen, les mirades de tots els homes enamorats de la llibertat: el principi d'autodeterminació, la voluntat d'autodeterminació.

Bell mot, bell principi, bell dret, bella voluntat. Però, de què es tracta en concret? Del principi segons el qual els pobles tenen el dret, quan s'expressen la voluntat, de decidir per ells mateixos. Decidir que? Al·lo per a la qual cosa tinguin sobirania, es a dir, autoritat absoluta per a decidir. I direm: reclamem la sobirania. I preguntarem aleshores: quina? Tota.

Però resulta que avui dia ningú no té el dret absolut d'autodeterminació perquè la sobirania absoluta no existeix. Fem el que ens deixen fer o al·lo que som prou forts per fer venuda l'oposició explícita o tàcita; l'autodeterminació és, així, una resultant de forces diverses o oposades.

Però per a l'autodeterminació cal la voluntat, a mes, tant de l'individu

com de la col·lectivitat. El primer, per a voler una cosa determinada s'ha de posar d'acord amb ell mateix perquè dintre d'ell hi té raons i desigs contradictoris que es combaten. Tant mes quan l'acord s'ha de fer entre un gran nombre d'individus amb pensaments, raons, desigs, interessos i visió diferents.

Aquestes diverses maneres de pensar classifiquen i agrupen els individus i d'ací neixen els diferents partits polítics. Però, es que hi ha algú o algun partit polític que vulgui, dicim que vulgui, ésser governat pels seus contraoponents? No cap, creiem, perquè si així fos no tindria raó d'existir. Tots doncs, són partidaris de l'autodeterminació pròpia, però com que són democràtics (els partits autoritaris no ens interessen) aquesta autodeterminació ve condicionada pel contrapès de les voluntats contràries o diferents. I això que succeeix en els països on qüestions d'ordre interior és minimitzada cada dia més en les d'ordre exterior. I tot es va fent exterior.

Segueix pag. 2

El romàntic i el realista

(Continuació)

Si el vostre examen el feu ara, avui, en aquest moment, veureu un panorama més sombrí encara. A cadascuna de les quatre « provincies » catalanes hi trobareu un « governador » espanyol, guarnicions militars espanyoles, administradors de finances espanyols, policies espanyols, magistrats espanyols. Però això no és res. Demà, quan Franco s'hagi enfonçat a l'abisme de la catàstrofe nazi, sortirà de Catalunya i visitareu les quaranta-cinc províncies espanyoles restants per adonar-vos que la mentalitat espanyola és una mentalitat castellana, que el nom de Catalunya gaça totes les rialles, que els mots « independència catalana » aixecaria les pedres contra nosaltres. Aquest experiment el podeu fer ací, a l'exili, parlant d'aquests assumptes amb emigrants espanyols adués simpatitzants...

Espanya existeix, l'exercici espanyol existeix, la marina i l'aviació espanyola existeixen, la fòbia antiscandinava existeix, la realitat geogràfica catalana existeix, Catalunya pot aspirar immediatament a una independència tota? Es pot creure viable que Espanya s'avingui a desfer-se de Catalunya sense lluitar? Es pot creure possible que les grans potències sostinguin desinteressadament la creació d'una Catalunya independent? La seva posició geogràfica no la posaria sempre sota la tutela, mandat o sobrania d'un gran Estat europeu que hauria de protegir-la de les investides d'una Espanya hostil? Ja veurem com es prepara la Conferència de la pau que seguirà a la suspensió d'hostilitats i sota quin signe es celebra.

De moment, el sentit realista de la política catalana l'ha de portar a sostenir la República espanyola, regim sota el qual Catalunya aconseguí un començament d'autonomia. Figures prestigioses de la República s'havien jugat llur popularitat advocant per la comprensió del cas de Catalunya i en poc temps facilitant l'leial de la nostra terra envers l'Espanya republicana i l'ha via valgut un canvi de posició per part de moltes masses castellanes. Aquest realisme català ha d'imposar-nos dues polítiques, dues ac-

tuacions divergents, però que es completen: una de cara a Catalunya per enfortir-nos, per unir-nos, per convertir-nos en un tot nacional, puixant, poderos i unànime; una altra de cara a Espanya per demostrar-li que la seva grandesa, que la grandesa ibèrica només pot aconseguir-se amb una Catalunya llura actuant de conjunt amb una Espanya nova, liberal, comprensiva i generosa, que miri sense reserves el desenvolupament de les nacionalitats ibèriques.

Una Federació d'Estat's republicans ibèrics faria la grandesa de tots i asseguraria la llibertat de tots. No hi haurien problemes catalans, ni bascos, ni gal·les, ni catalans. Hi hauria una voluntat comuna de pau i de progrés i s'obrien camins per a dur-la a terme. Units per a un esforç col·lectiu de defensa, units per concerts econòmics i financers, units per a una obra comuna de política exterior apareixent com un bloc granític, però llure cadascú de fer pujar la cosa llura amb esforços propis de treball, d'economia i de cultura.

El nostre realisme ens fa pensar en nosaltres però ens obliga també a pensar en els altres. Car els altres, « Espanya », també té el seu maximalisme romàntic, com hem dit abans i aquest maximalisme la porta a excessos delirants d'unitarisme i centralisme que mai no li han donat bon resultat. Hem de fomentar, doncs, el realisme català, per tal que vegin que una Catalunya perpetuament hostil, enutjada, reservada, malfada, no li interessa, com l'experiència ha demostrat, abastament. El problema català, el càncer català, l'espina catalana, no li donarà mai tan bon resultat com una Catalunya amiga i cordial entusiasta i oberta, generosa i lleial que fou la Catalunya republicana del 1931 i del 1936.

Ficem posicions, concretem amb claredat els nostres punts de vista. Que de les potències interiors entre el nostre « jo » romàntic i el nostre « jo » realista n'aparegui una voluntat superior i ègèrica de no tornar més al sidralisme verbal d'altres temps, de tocar de peus a terra i de no jugar amb il·lusions sagrades.

REFLEXIONS d'un Catalanista

Entrevista imaginària per Eugeni XAMMAR

Quin zàfec! Tota la vila de Tolosa del Llenguadoc regalava sota la pluja. El Doctor Aguasca estava en el seu element.

L'il·lustre President de Union Nacional Espanyola, modest dirigent d'Aliança Catalana i conseqüent militant d'Esquerra Republicana de Catalunya no té un no per ningú. Per a concedir-me una entrevista no es va fer pregar. Quan li vaig dir que l'entrevista seria imaginària la seva satisfacció fou visible. Amb la senzillesa que el caracteritza el Doctor Aguasca em va dir:

— És la primera entrevista imaginària que em fan d'encà que em fan entrevistes.

Tot es comença.

Al Doctor Aguasca no li agrada perdre temps i a mi encara menys. Pel tenor de les seves respostes, el lector comprendrà quina fou la intenció de les meves preguntes.

— En diem Aliança Catalana i no en diem Aliança Nacional Catalana perquè no ens agrada ferir la susceptibilitat dels altres. Preferim que els altres ferissin la nostra susceptibilitat.

— A París s'entenen i ballen sols. Si ells en diuen Aliança Nacional de Catalunya ells sabran perquè. Potser a París els catalans són susceptibles i els espanyols no ho són. A Tolosa passa al revés. Els espanyols de Tolosa són molt susceptibles i els catalans no en són gens. París és París i Tolosa és Tolosa. La zona Nord és la zona Nord i la zona Sud és la zona Sud.

— Exacte. Té tota la rao. Soc President de la Union Nacional Espanyola i soc dirigent de l'Aliança Catalana. Soc un home clar i sistemàtic. Com President de la Union Nacional Espanyola soc susceptible i exigencios que el predicat de nacional sigui reservat per a la Union Nacional Espanyola exclusivament. Com dirigent de l'Aliança Catalana renuncio al predicat de nacional per a l'Aliança Catalana i la meua susceptibilitat, no reb cap ferida perquè, en tant que dirigent de l'Aliança Catalana considero que jo no tinc dret a tenir susceptibilitat.

— Un gran sacrifici. Però quan es tracta de la reconquesta de Espanya i de l'aixafament de Franco i Falange els sacrificis no compten. A canvi de que Espanya sigui llibre i independent, Catalunya pot sacrificar sense inconvenient la seva personalitat nacional. Encara hi sortirà guanyant.

— Comprèn la seva curiositat. Tothom em fa la mateixa pregunta i cregui que no es fa difícil contestar-la. La Junta Suprema és com la salsa del mateix nom: ningú no sap ben bé com està feta i cadascú la fa una mica a la seva manera. Però tant la Junta Suprema com la salsa suprema són excel·lents. L'home que refusa una salsa suprema amb un arroc blanc, uns campinyons o uns espàrrecs, es que no sap menjar. L'home que no acata la Junta Suprema quan es tracta de la reconquesta de la llibertat y de la independència de Espanya, és un mal patriota i un falangista honorari.

— Això si que no ho sap ningú. Els de « C.N.T. » diuen que el President de la Junta Suprema és Gil Robles. Son panes d'enraonari. El senyor Gil Robles té indubtablement totes les condicions que es necessiten per ésser President de la Junta Suprema. Però si el senyor Gil Robles és President de la Junta Suprema el primer que no ho sap és el propi senyor Gil Robles. Sobre aquest punt a la Union Nacional Espanyola tenim idees molt clares. El secret ha d'ésser absolut i el misteri total. Un canonge de la catedral de Jaca, arribat fa pocs dies amb una missió confidencial del President de l'Audiència de Burgos per al general Eisenhower, em va assegurar que el President de la Junta Suprema era jo mateix. És molt possible, però jo no ho creuré fins que ho vegi. Mai m'ha arribat fer-me il·lusions. La Junta Suprema serà el Govern d'Espanya un cop acabada la segona reconquesta (1) i si jo soc ara el President de la Junta Suprema sense saber-ho, mes tard serà el President de la República i ho sabrà tothom. I si jo soc President de la República en Gil o en Pons hauran d'ésser Presidents de la Generalitat. Vostè creu que tot això té solta ni volta?

Malgrat que la pregunta fos feta molt amablement vaig negar-me a contestar-la. Si el Doctor Aguasca vol conciliar les meves opinions que em faci una entrevista imaginària.

(1) La primera reconquesta d'Espanya va durar set segles.

Autodeterminació

(Continuació)

S'ha demostrat en aquesta guerra que no hi ha economies tancades. Tampoc no pot haver-hi polítiques tancades. Ni règims tancats. La sobirania absoluta no existeix, per tant, mes que en funció de la força absoluta. I ja veiem els resultats.

Passant de les generalitzacions al cas particular de Catalunya ens trobem amb un principi posat, una aspiració expressada, un dret reclamant. Però, què entenem amb aquest mot d'autodeterminació? La facultat de constituir-nos en Estat independent, es a dir, la facultat de governar-nos nosaltres mateixos i com ens sembli per a no unir-nos amb ningú o per a federar-nos després amb qui ens vingui de gust, si l'altre vol. Però el sol enunciat d'aquesta proposició implica dues coses inicials:

a) que una majoria suficient dintre del nostre país hi estigui d'acord.
b) que també hi estigui d'acord una majoria suficient a la resta del territori governat per Madrid.

Perquè es realitzi el primer punt és necessari que a Catalunya no es pugui tènner que la separació dongui el poder a un sector menys liberal que la resultant de les forces que vagin governant la resta del territori. Molts podrien ésser que pensessin que nos valdria la pena de reclamar la llibertat a l'exterior per a lluitar-se a la tirania interior. Aquest perill pot considerar-se eliminat puix Catalunya té una tradició liberal molt més arrelada que la resta de la Península i per tant hi ha una presumpció de defensa de la llibertat molt més fonamentada per a l'esvenidor. Però per això mateix - i acluint b - per aquest superàvit de liberalisme nostre és pel que el dèficit de l'altre columna pot pesar en sentit contrari.

Catalunya es troba en el punt en que Mazzini sostenia que els italians de la mateixa manera que els austriacs haurien de tenir la facultat de

fer el que els semblés, governar-se ells mateixos a llur manera i anar a la recerca d'allo que els semblava ésser per a ells la felicitat italiana sense interferència d'aquells que no cren italians. La hauria semblat tan socialment injust que els austriacs fossin sotmesos als italians com que aquests haguessin d'ésser-ho als austriacs.

Però per resoldre el conflicte, tan en el temps de Mazzini com en el nostre no hi ha mes que dos procediments: o el mutu acord, pel convenciment de mutus avantatges, com en el cas de Suecia i Noruega l'any 1905, cosa que imposa un gran progrés en l'opinió pública adversa, o per la força, venent militarment, si militarment, l'adversari amb guerra, ruïnes, sang i superioritat militar final, com en el cas de la Itàlia de Mazzini l'any 1870 o el de les colònies espanyoles i la Nova Anglaterra des de 1776 al 1898. Es creu possible algun d'aquests dos camins? Quin? Com? Aleshores es pot parlar d'autodeterminació, altrament el mot no té sentit i no és més que una simple expressió diguem-ne platònica.

Hi ha però un tercer cas, i és el que suposaria que en la reconstitució d'Europa convingués als vencedors que, per un motiu o altre, hi haguessin a extrem i entorn dels Pirineus una Catalunya: una Basconia independent. Aleshores l'autodeterminació no consistiria en altra cosa que a seguir el consell d'Epictet: « faras el que voldras si no vols fer més que allo que vulguin els déus ». I si ens hi presentem units, capacitats, nets, cirils i ben diferenciats, potser es trobarà que els déus dels déus siguin els nostres.

Que fer aleshores? Prendre l'autodeterminació de treballar Catalunya endins - catalans amb catalans - per millorar-nos; Catalunya enfora per a fer-nos comprendre - pels espanyols - amb espanyols - i pels europeus.

El camí de Catalunya

LA IDEA DE PATRIA

per Baptista Xuriguera

H' ha en l'home un sentiment natural que el porta a estimar la seva Pàtria.

Fill del costum, de l'ambient que l'ha vist néixer, l'home estima els éssers amb els quals ha conviscut. D'igual manera l'infant estima els braços que l'han acollit i l'han ajudat a nodrir, els objectes que l'han rodejat i han omplert primerament els seus ulls; la vibració de les veus amables que l'han agombolat, el paisatge que s'ha presentat a la seva mirada, el clima que ha pesat damunt el seu cos, l'aire, en un mot, que l'ha acarolat i que respira.

L'amor als éssers i a les coses familiars ha estat sempre en la persona una inclinació natural i plena d'humanitat.

La Pàtria s'assembla a una mare. La mare estima el seu fill. Sent encara ben seu el petit ésser i veu que aquell la necessita imperiosament. Potser si l'infant no fos la seva mateixa carn i la seva mateixa sang, la mare no arribaria a estimar-lo tant. Ara, si: veu al petit propiament com una part d'ella i s'hi lliura generosa, sent-hi donació completa de tot i no vacil·lant davant l'esforç i el sacrifici.

En canvi, l'estimació del fill envers la mare, és instintiva. L'interès pel fet, la consideració i la satisfacció, s'acull a l'afalac, a la simpatia i al gaudi. Es dona a qui li ofereix més motius de compliment i de benaurança. L'amor filial és, durant la infància, un sentiment egoista.

Les reaccions de l'home s'assemblen, en general, a les de l'infant. L'home estima el quadre d' dins del qual es desenrotlla la seva vida. L'home estima l'ambient que el rodeja i que, en certa manera, ell ha ajudat a formar. I el seu ambient el compon la família, el treball i el poble.

La idea de Pàtria enclou les afinitats existents entre l'home i els seus consubstantials. En aquestes afinitats hi tenen un lloc preminent la llengua, els costums i el caràcter. Totes aquestes expressions, situades en un punt geogràfic determinat, formen una representació de matissos, un conglomerat de factors ideals que tenen un origen semblant, formen una ànima social: és la Pàtria.

La Pàtria aplega totes les partícules que se sent envers ella és un sentiment palpable. Aquest amor s'assembla a l'amor filial. En efecte, la Pàtria és com una mare que aplega sota els seus braços tots els seus fills amb igual afecte.

Si l'amor vol dir desitjar el bé a una altre persona, l'amor a la Pàtria representa la voluntat de veure la florència i prospera, forta i bella, pura i gran. Com mes qualitats es descobrixen a la Pàtria, mes gran és l'amor que se li porta.

L'amor a la Pàtria és un sentiment jove. L'home que estima la seva Pàtria, no ha perdut encara les virtuts humanes que dona en gran part la joventut.

La Pàtria no és mai una idea abstracta, ni un paisatge inconegut, ni un llenguatge estranger. La Pàtria no va sempre ligada al mot Estat. La Pàtria és la cara coneguda, la terra on s'ha viscut, la llengua de la mare, l'adagi expressiu dels avis, el riu que banya la comarca, el bosc que guarda la muntanya, la sentor de les plantes, l'aire, el sol i l'ona del mar.

La Pàtria aplega totes les particularitats d'un mateix poble, no solament en l'actualitat sino fins i tot a través dels temps. La Pàtria és també la història.

La Pàtria és la Nació.

La Voluntat Catalana

La situació política actual porta tots els homes a definir-se i mes que ningú als catalans.

Les reivindicacions del poble de Catalunya no poden ésser les mateixes ara que en el 1936. La convulsió mundial que seguirà a la desfeta del nazisme donarà a tots els pobles una responsabilitat moral que no tenien abans; tindran que vetllar a més de la seva seguretat individual a una seguretat col·lectiva. Els compromisos internacionals contrets per evitar que una altre al·lu feixista pugui arrossegar de nou al mon a una nova guerra, farà que cada un tingui que contraure unes obligacions amb r'ació a altres pobles.

I quan això succeeixi, quina serà la posició de Catalunya? Com de costum ens demanarà un esforç, un sacrifici, una superació en les nostres reserves d'homies i material. I tot això a canvi de què? Com sempre, sense contrapartida de la part dels espanyols.

Es per això que quan arribi aquest moment serà necessari que tots els catalans esguin m's units que mai: que ne pugui fer-se de nosaltres el que es vulgui. Es necessari que Catalunya, que tindrà un participació efectiva, tingui també vot i veu i que sapiga, si ha de donar la sang dels seus fills, perquè la dona.

Que per una vegada s'escollí la veu del poble de Catalunya que és l'eterna victima.

Pol GAYNES.

El nostre Catalanisme

(Continuació)

Amb l'Estatut del 1932 a les mans — i FOC NOU ha fet remarcar sempre que això no significa cap renúncia i que cal prendre'l únicament com a punt de partida — tenim una tasca immensa al davant nostre. Els homes que haurán d'aplicar-lo, no es trobarán abocats a una feina brillant, sino a una labor dura i obscura, de sacrifici i de tenacitat, de fe i d'esperança. Tots sabem que no és aquest el camí que es va seguir, i no cal donar la culpa a ningú perquè tots la tenim, i allo que realment té valor en aquests moments és ens ha de donar confiança en l'ave-nir, és que tots ho reconeixem. Hi ha, en això, unanimitat de criteri.

I bé, si tenim aquesta arma a les mans, perquè voler correr una nova aventura, i confiar en les promeses amables, en l'afalac i el ditiràmbic, en les il·lusions i els castells en l'aire, si tenim encara per fer tota la feina que varem deixar a casa nostra?

Al banc del nostre treball quotidià, ens esperen encara les eines i l'obra tot just començada. Això ja és ben nostre i no ens ho ha de donar ningú ni tan sols ho hem de demanar. Tot el més que hem de fer, és allo que fa un obrer cada dilluns al dematí: reprendre la tasca abandonada el dissabte al vespre.

Això potser no es massa brillant, però Catalunya ens ho agrairà molt, no en tinguem cap dupte.

“LA TAVERNE DU MIDI” i el Casal Català de Bordeus

Es diu que el català ha nascut al tren. A mi personalment gairébe mai va passar això. No és broma. Sovint vaig per aqueixos mons de Déu. El meu temperament de viatger incansable no s'adiu gens amb els oficis d'apotecari o de professor. El català mai no ha donat espècies contemplatives. Aduch Ramon Lull, el nostre místic per excel·lència, fou un ródamons. Quan surt que es desfilava de móro, com Domènec Badia (Ali-Bey el Abassi) a la remarc que també per la seva rapidesa de correr terres. En un moment que el militar espanyol no volia aventurers transoceàniques volgué buscar un català, el general Prim, perquè anés a Méxic, perquè anés a l'Àfrica. I encara avui, amb els gal·les i els bascos, són els únics peninsulars que fan la volta al mon (fruiters mallorquins, venedors de torrons alcanans, valencians de l'Horta, fills dels navegants catalans i dels marxants de l'Edat Mitjana, dels almojarvers i dels agents dels consolatats de mar).

El català, malgrat el seu cosmopolitisme, és i resta català. Mai no es deixa véncer per l'esperit d'assimilació. Aduch el que arriba a assolir situacions socials bril-

lants, el seu pensament vola cada dia vers el seu país natal. El seu esperit de solidaritat el porta a reunir-se amb els seus compatriotes catalans. Tota Amèrica, tant del Nord com del Sur, està plena de Casals Catalans.

A França, des de que la llibertat d'associació ha tornat amb la IV República, hem vist florir per tot arreu els Casals Catalans: a París, a Perpinyà, a Tolosa, a Bordeus...

El català que arriba a Bordeus, el que s'atura allí solament unes hores o el que va a prendre el tren, en front mateix de l'estació troba la « Taverne du Midi », transformada en Casal Català. Fa pocs dies, per uns instants, jo he estat l'hoste d'aquells amics de Bordeus. Fou l'amic Vidal Agramunt qui m'ha presentat els companys d'allà baix. Veig un escut de Catalunya a la façana. I dintre, damunt de les taules, veig el nostre FOC NOU. Tothom el lleixei, tothom espera amb delit l'arribada del nou número. Uns moments de conversa agradable. Heus encaixades amicals. I després tothom a treballar.

Artemi VILA.

Pel camí de la Unió

FOC NOU, al servei de Catalunya... també el portaveu de tots els catalans sense distinció d'idees ni matisos...

Si veritablement volèm restablir els nostres principis de llibertat i justícia, cal fer la unió de tots els catalans, però tenint en compte que només podem fer una Catalunya lliure, els catalans de sentiments humans, els que tenim un concepte elevat de la llibertat i de la justícia...

Els camps estan ben delimitats: per un costat els que defensen el passat ple de penes i misèries per la seva desigualtat econòmica i social. Per l'altra, els que pensen en un avenir de germanor en el qual imperi una veritable justícia social...

Octubre! Octubre! quantes viclimes i martiris! no oblidarem mai que va ésser el començament d'una trajectòria, d'una trajectòria que encara continua. Qui foren els responsables tots ho sabem prou bé: son aquests mals cristians que el mateix assassinaven a un poble, com arrossegarien al Crist si tornava a la terra...

Fem la aquesta unió perquè es necessària, s'ha d'alliberar Catalunya, conquerir les llibertats que ens han estat arrebastades per la violència, però la unió ha d'ésser la de tots els autèntics antifeixistes, de tots els d'esperit liberal, de tots els que tenen sed de justícia, i tots plegats ens bastem i ens sobrem per alliberar el nostre país dels seus assassins.

Procurèm convencer a tots els antifeixistes que de bona fe és troben allunyats de nosaltres, no ens ha de moure l'odi ni la venjança. Caminem tots plegats vers un únic objectiu: l'alliberació de Catalunya i de tots els pobles víctimes del feixisme.

Josep FIGOLS, (Vell militant de la C. N. T.)

NOTICIARI

Parodia d'eleccions

Els diaris espanyols propaguen amb una insistència atzagadora (afalagadora per nosaltres) i s'eleccions sindicals dels organismes nacionals sindicalistes.

Els sindicats verticals, amagant d'empresaris, tècnics, especialistes i productors, tenen d'ègria llurs representants per branques de producció. La noua dels falangistes, segons diuen, és eminentment democràtica. Segons lurs manifestacions, els elegits no seran altres que productors — que en el lèxic falangista no vo. dir gen: que treballi — i seran protegits per tota mena de disposicions per part del Govern.

No crec que a Espanya ningú en absolut es pren el seriosament aquesta parodia d'eleccions. Els treballadors espanyols saben molt bé a qui correspondran els càrrecs i representacions, i segons veiem reflexat a les notes de propaganda, la seva posició és d'una indiferència absoluta, envers els proposats dels que es diuen els seus alliberadors. No pot oblidar que les presons estan plenes d'homes dignes, que a l'exili viuen milers de compatriotes seus pel fet d'haver defensat aquesta llibertat que avui tracten de parodiar, i que ell mateix es veu obligat a ofegar als batecs del seu cor, perquè, si els deixés manifestar equívadria a declarar-se incompatible amb els homes i els procediments que representen la política imperialista. I essent així, quin interès pot tenir en que siguin uns o altres els representants, si sap perfectament que els homes que ell elegiria o son empresonats, o es troben a l'exili?

Sap encara altres coses. S'ha que malgrat l'emissió del seu vot, els que manen seguiràn llur política de predomini. Sap que els seus fills seguiràn amargint per manca dels aliments necessaris, aquells aliments que sol's podran adquirir els seus explotadors, els senyors que s'han elegits, i que així el xdrn' explotat més encara, perquè la parodia d'elecció donara un caràcter de galitiat a les seves immoralitats.

Diuen que l'Estat invita a tots al nomenament dels seus representants. Qui son tots? Els que viuen dintre les presons espanyoles condemnats pel delictes de voler ésser lliures? I ident que no, ja que una consulta a la genuïna opinió espanyola, donaria altres resultats: que el de aquesta farsa indigna que es vol jugar a les espalles d'un poble vençut.

Els assatjos de corporativisme totalitari realitzats per Falange no han trovat resso a casa nostra, com no el trobaran en cap poble digne. El moviment de masses provoca en altres pobles, s' convertit en el nostre en una reaccio de totes les consciències, en una actitud d'absoluta indiferència, envers aquells que amparan-se en la barbàrie i el salvatisme han volgut escaritzar-lo.

Estiguem doncs tranquils: malgrat la propaganda, malgrat les pressions que no dubtem es faràn, el poble espanyol sempre digno i conscient dels seus deures, menyspreuarà amb la seva indiferència a tots aquells que, en nom d'un nacionalisme d'exportació i d'uns sentiments religiosos hipocritament interpretats, pretenen fer d'Espanya un poble d'esclaus.

F. CALLOL.

LLIGA DE MUTILATS I INVALIDS DE LA GUERRA D'ESPANYA

El diumenge dia 5 de Novembre, es va celebrar a Tolosa l'Assemblea general de ts els Mutilats i Invalids de la Guerra d'Espanya, residents en el Departament de l'Alt Garona, amb assistència de dos delegats de la Direcció Provisional a l'Emigració, de la Lliga.

Es prengueren diversos acords entre ells el de no reconeixer cap més organisme que no sigui el de la Lliga. Es procedí democràticament a l'elecció de la Comissió Departamental que ha quedat constituïda així: J. Ferrando, president; A. Stentz, secretari; J. M. Serra, tresorer; J. Cuatrecasas i M. Vilasol, vocals. També foren elegits els companys Gimenez i Gallardo com a delegats departamentals a la Direcció Provisional de la Lliga, a París. Per a facilitar els treballs d'aquesta Comissió es prega a tots els Mutilats i Invalids de la Guerra d'Espanya residents a Tolosa i Departament de l'Alt Garona, envii el més rapidament possible les dades següents: Noms, lloc i data de naixença; professió, adreça exacte, naturalesa de la mutilació o invalides que pateixi (diagnòstic). To' a la correspondència ha d'adreçar-se a A. Stentz, 12, rue Temporaires, Toulouse. La Comissió.

AVIS

Es convoca a tots els mutilats i invalids de la guerra d'Espanya residents en el Departament de Tarn i Garona, a l'Assemblea general que tindrà lloc dissapte dia 18 a les deu del matí al café de l'Univers, de Montauban.

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA (Alt Garona)

Per tal de portar a cap el propòsit del Comité Departamental d'E. R. C. de l'Alt Garona de reagrupar les Federacions d'E. R. C. estructura bàsica del nostre Partit, es prega a tots els nostres militants residents en el Departament de l'Alt Garona, que s'adrexin personalment o per escrit a la nostra Secretaria, facilitant els següents detalls: Nom i adreça actual, Centre, Població i Federació a la qual perteneixien, Poble cap de « cantó » o la més important i més propera d'allà on viuen actualment, o amb la qual tinguin mes facilitats de comunicacions.

Preguem que aquests detalls ens siguin facilitats inclos per aquells que ja estiguin inscrits a la nostra Secretaria, residents o no a Tolosa. A tots els pobles on hi residixin dos o més militants, poden fer-ho per carta col·lectiva si així ho preferixen.

També es prega a tots els militants inscrits a la nostra Secretaria i que bonament puguin fer-ho.

especialment als residents a Tolosa, que passin a fer efectiva a qu'o a mensual de 25 fcs. establerta per l'Assemblea Departamental del 22 d'Octubre.

Fem avinent que el desenvolupament de la nostra Organització Departamental i general, depèn en gran manera dels mitjans econòmics que ens facilitin els nostres militants.

La Secretaria, carrer de Metz, 48, es oberta tots els dies feiners, de 8 a 12 i de 2 a 6

TARN I GARONA

El Comité Departamental d'E. R. C. del Tarn i Garona prega als seus militants i als que vulguin esser-ho, d'assistir a la Conferència d'informació que tindrà lloc a Montauban, Café de l'Univers, rue Saint Louis, el dia 26 de novembre a les 3 de la tarda, a càrrec del Sr. Martí Barrera, del Directori del Partit.

AUDE

Es prega a tots els militants del Departament de l'Aude que encara no s'hagin posat en contacte amb el Comité Departamental, que ho facin per mitjà dels Delegats corresponents i a les següents adreces: Joan Prat, café Glacier, a Carcassonna. Ado i Pujades, rue Saint-Hubert, a Bram.

Josep Solé, Fonotarche, Canet d'Aude, par Lézignan-Corbieres. Joan Pratsavall, Servies-en-Val. Josep Sabatier, Ancienne Porte des Catalans, n.º 9, a Narbona.

Els interessats poden adreçar-se als delegats personalment o per correu, per tots els assumptes que facin referència al Partit.

Comité Departamental d'E. R. C. de l'Aude.

LE PUY

Tots els militants del departament de l'Alta Loire es posaran en contacte amb el company Ramon Moral, 17, Grangeville, Le Puy; el qual els hi comunicarà les darreres instruccions rebudes.

ACCIO CATALANA REPUBLICANA

Es convoca a tots els elements d'Accio Catalana Republicana dels departaments de l'Alt Garona, Aude, Ariège, Tarn, Tarn i Garona, Alts Pirineus, Gers, a la reunio departamental que tindrà lloc el proper diumenge dia 19 de novembre a les 2 de la tarda a la sala de reunions del bar de l'Opéra, plaça de Capitol, a Tolosa.

El Secretari Interi: J. FERREER AYMAR.

EL MANIFEST D'ACCIO CATALANA REPUBLICANA DE TOLOSA ACLARIMENT

Per un error de transcripció del Manifest d'Accio Catalana Republicana llençat pels afiliats del Partit residents a Tolosa de Llenguadoc, que publicàvem en el número de la setmana passada, apareixia, en la primera afirmació: « i a tal efecte acordem ratificar llur confiança a l'ideari d'Accio Catalana Republicana...

na i llur confiança en els seus homes representatius » en lloc de « i a tal efecte acordem ratificar llur fidelitat a l'ideari d'Accio Catalana Republicana i llur confiança en els seus homes representatius ». D'aquesta manera el text és mes clar i precís, cosa que altrament no succeïa.

AVIS

L'exiliat Joan Solé Prat, que viu actualment a Cantine Valzych a Auzat (Ariège), es va veure obligat a fugir de França per a refugiar-se a Andorra. Durant la seva absència, va perdre contacte amb el seu germà i la seva germana internats tots dos al Camp del Vernet. Ultimament han es'at alliberats, però no ha pogut saber on es troben i totes les diligències han resultat infructuoses. Totes les persones que puguin saber-ne alguna cosa, son pregades d'adreçar-se a FOC NOU o bé directament a l'interessat, Joan Solé Prat, Cantine Valzych, Auzat (Ariège).

J. E. R. E. C.

Tots és antics components de les J. E. R. E. C. que encara no hagin establert contacte amb el seu delegat respectiu, o be no hagin constituit el comité local corresponent, ho comunicaran amb tota urgència als companys del Secretariat General M. Camarasa, rue de Metz, 48, a Tolosa; Herbert Barrera, secretari d'organització, 9, rue Sainte-Therèse, a Montpellier; Josep Sans, secretari de propaganda i Premsa, 10, rue de Verdun, a Montpellier; i Sebastia Fraile, secretari d'informació a Le Collet de Deze (Lozère).

GRUP FEMENI DE LA J. E. R. E. C.

Havent-se constituït el grup femení de les Joventuts d'Esquerra Republicana Estat Català es prega a totes les militantes i simpatizantes s'adreixin amb lurs noms i adresses a la nostra secretària d'organització Srta. Matilde Bertran, carrer de Metz, n.º 48, Tolosa, tots els dies de 6 a 7 del vespre.

J. E. R. E. C.

Les Joventuts d'Esquerra Republicana Estat Català del Departament de l'Alt Garona, s'adreça a tota la joventut catalana i als seus militants en particular, invitant-los a assistir a l'Assemblea general i departamental, que tindrà lloc el diumenge dia 19 de Novembre, a les 10 del matí, a la Secretaria del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, carrer de Metz, 48, primer, a Tolosa.

IZQUIERDA REPUBLICANA

Es posa en coneixement de tots els que han estat afiliats al partit « Izquierda Republicana », a Espanya, que a l'objecte d'ultimar l'organització en aquells departaments on no s'hagi fet encara, s'adrexin com més aviat millor al Comité de Tolosa, Café de la Paix, place du Capitole, el qual transmetrà la seva adhecció a la Comissió Organitzadora de la regio a que perteneixin, o a la Agrupació departamental corresponent.

LA MOLA

Dels nombrosos empresonaments polítics — dinou! — soferts per Lluís Companys en el curs de la seva atzarosa vida revolucionària, cap li produí tanta impressió ni li deixà uns records tan vius i profunds com el de la Mola. Només hi estigué tres mesos, però el fet d'ésser-hi amb « El Noi », i amb germans de lluita com En Martí Barrera i En Botella i molts altres que encara es quedaren allí quan ell sortí en llibertat contribuíren a emocionar-lo. Però una circumstància especial, tràgica i dolorosa, fou sense cap dubte la que tenyi de sang i de dolor el record de la Mola.

En arribar a Maho, quan encara no havien desembarcat, aquell oficial de Marina digne i valent que estrenyí les mans d'En Companys en pujar al Giralda, se li atansà per dir-li a l'orella:

— Senyor Companys, en Barcelona han assassinat a Layret.

Fou com una punyalada per l'esquena, com un cop de martell al cap En Companys es quedà glaçat. En Seguí, que va oír les paraules de l'oficial de Marina, exclamà entre les dents:

— Canalles! Ja saben el que han fet!

La desesperació i el dolor de Lluís Companys no tenia límits. La seva amistat entranyable amb En Layret, tota una joventut de lluita amb ell, el seu amor fraternal pel gran lluitador, la seva admiració pel seu talent i el seu cor convergiren en la seva ànima per fer-lo adonar de la terrible perdna que representava el sacrifici d'En Layret. El dolor i la tristesa s'unien a la rabia i a la sensació de fel de la seva impotència. Volia rompre les cadenes que el lligaven per anar a venjar el seu amic entranyable, volia cridar « assassins! » « criminals! » « covards! », volia posar l'univers com a testimoni d'aquella iniquitat, però les cadenes li recordaven que era un pobre captiu destinat als calabossos de La Mola i que entre Maho i Barcelona hi havien moltes milles de mar.

En Seguí li deia sempre:

— Calma, Lluís, calma!...

El règim del castell, tot i ésser dur i cruel, els permetia de veure's de tant en tant i de canviar impressions entre ells.

Per sort, els republicans de Sabadell donaren aviat una rèplica adequada a l'assassinat d'En Layret, elegint diputat a Lluís Companys per una majoria aclaparadora.

La notícia de l'elecció de Lluís Companys per Sabadell fou rebuda amb entusiasme pels captius de Maho. El nou diputat a les Corts d'Espanya sortia de la Mola entre aclamacions i abraçades dels seus germans de preso per la llibertat dels quals En Companys anava a plejar al Parlament espanyol.

La població obrera i republicana de Maho li feu una rebuda i un

comiat entusiàstic que l'encoratjàren més encara per a dur a terme la simpàtica missió que es proposava.

Companys defensà al Parlament els seus amics de captiveri i aconseguí de seguida endolir el règim penitenciari a què estaven sotmesos al cap d'un temps llur alliberació.

LA MORT DEL NOI

Salvador Seguí tornà a Barcelona més emalat que mai i decidí a reprendre la lluita sindicalista amb una empena i un brao més forts que abans.

Immediatament li arribaren nombroses menaces i més d'una vegada hagué d'esquivar temptatives d'assassinat per part dels pistolers a sou del Lliure. Però no fela cas de res. Era valent, audaç, decidit. El seu prestigi i la seva popularitat augmentaven de dia en dia. Els seus discursos en els mitjans memorables de les Arenes, del Teatre Nou, del Centre de Dependents i de la Bohèmia s'emportaven les masses obreres. La Patronal i el Lliure veieren en ell un enemic de talla que calia eliminar for com fos.

Per tres vegades havien atemptat ja contra la seva vida: la primera al carrer de Sant Pau, xamfrà a Mendizabal. La segona en sortir d'un miting grandios a Catarroja (València) i la tercera al davant mateix de casa seva, el 365 del carrer de València.

El seu coratge, la seva valentia nobilíssima el perderen. Malgrat aquests tres advertiments seriosos, En Seguí anava pel carrer sense escorta, sense prendre precaucions de cap mena. En Companys estava cansat de pregar-li que es guardés, que fos prudent, d'advertir-li del perill que corria.

Una tarda, la del dia 12 de Març de 1923, el Noi anà a dinar a can Companys i després de dinar es dirigiren, com tenien par costum, a prendre cafè al Tostadero, el popular cafè de la plaça de la Universitat.

A la penya del « Tostadero » hi assistien habitualment En Companys, el Noi, el Botella, En Francesc Comes, En Peronas i algun altre. Aquella tarda, després de la tertúlia de consuetud, Salvador Seguí sortí acompanyat d'En Botella i d'en Peronas i En Companys es quedà al cafè acabant una partida molt animada de billar.

El Noi i els seus amics es dirigiren cap al carrer de Pelayo i les Rambles per anar al carrer de Sant Pau, on s'acomiadà En Botella. El Noi i En Peronas seguirèn per Sant Pau i pel carrer de la Cadena, fins que en arribar al carrer de Sant Rafael d'un grup de cinc o sis individus amagats darrera del xamfrà sortiren una vintena de trets de pistola que produïren la mort instantània del « Noi » i ferides gravíssimes a Peronas. Els agressors, com ara de costum en casos idèntics, fugiren i no foren mai trobats.

Lluís Companys la seva vida la seva obra la seva mort gloriosa per Domènec de Belmunt Subscripció a l'exemplar, 50 frs a trametre al compte de xecs postals « FOC NOU, Toulouse, C.C.P. 377.32 », fent-hi constar l'adreça completa i clara de l'expedidor, i al dors la indicació « Biografia Companys »

Politica d'Afirmacions

per J.-M. LLADO FIGUERES

La certitud d'una victòria de les democràcies obligarà els republicans catalans i espanyols a reorganitzar-se, a posar-se d'acord i a establir un programa d'acció comú. Això s'ha fet i ja existeix un Comitè de Relacions de Forces Democràtiques en el qual els catalans hi participen.

Aquest front no té únicament una finalitat « anti », la de combatre un règim, sinó una finalitat « pro », la de restablir la legalitat constitucional. Era indispensable precisar aquest objectiu, perquè altrament tornàvem a incurrir en el confusióisme que tants maledictos i tant desdissos ha provocat.

Semblava, tanmateix, que per a posar la gent d'acord, no hi havia altre mitjà que el de proposar una idea « contra » i no una idea « pro » com si només aquella pogués desvetllar passió i interès. Això ha fet que el país s'escindís en dos amplexos fronts — dretes i esquerrans — integrats cada un d'ells pels grups més diversos i àdhuc més antagonics.

On havia de conduir-nos una barreja semblant? Fa alment al 1934 al 1936 i al 1939.

Quan les eleccions de novembre del 1933, va constituir-se un bloc de dretes en el qual anaven de bracet clericals (Ceda) i anticlericals (Errouxistes); centralistes (monàrquics), i autonomistes (Lliga) votants de l'article 26 i de la Reforma Agrària i els seus irreduïbles adversaris, i vidits per qüestions personals de pretendit i de banderes, les dretes es combatien mútuament, però estaven d'acord en una cosa: en el que detestaven.

Per la divisió de les esquerres republicanes que no saberen oposar un bloc homogeni i compacte a un bloc heterogeni que tenien al davant, les dretes obtingueren molts diputats a Corts. Però fou l'endemà de les eleccions, quan es manifestaren els efectes d'una política « anti » a la Ceda no podia governar perquè no havia acceptat explícitament la República. Si els republicans no podien consentir-ho, els monàrquics coaligats amb la Ceda tampoc, perquè això era trair la pròpia significació i la pròpia voluntat. L'errouxisme, encarregat del Govern, no podia governar sol amb el seu partit, sino comptant amb l'assistència dels grups més o menys afins. Hagué de fer-ho amb el permís de la Ceda, fins que aquesta planteja el problema que, fatalment es planteja en les grans coalicions en que cada grup aspira a exercir l'hegemonia damunt dels altres. I Gil Robles volgué participar en el Govern, el que li fou acordat i el que donà lloc al 6 d'Octubre.

Si cedistes i monàrquics s'enemistaven l'endemà de les eleccions, cedistes i radicals no s'entengueren en el govern i, després de mil assaigs de conciliació, tot acabà amb el rossi de l'aurora. Resultats polítics de l'entesa electoral? Obra de govern realitzada en comú? Obra legislativa? Absolutament nul·les. Un home de drete qualificava aquells dos anys de « bieni estèril ».

En les eleccions del Febrer del 1936 succeí el mateix: aliança de dretes amb el mot d'ordre « antimarxista », moviment buit d'affirmacions, inspirat per l'afany de combatre les esquerres republicanes. Aquestes s'alieren amb altres partits més esquerristes en el Front Popular i sota un programa d'affirmacions concretes: restabliment de la Constitució, de l'Estatut, de la legalitat republicana, però així i tot l'endemà de la victòria esquerrista certs grups de la coalició hostilitzaven el govern homogeni que s'havia constituït i li feien la vida poc menys que impossible.

I el mateix es produïa entre dretes i esquerres amb motiu del 19 de Juliol, en que front a front es trobaren les dues grans coalicions. Què passà entre les dretes? Que allà on triomfaren, els homes de la Ceda foren prostergats i posats fora de l'lei, i Gil Robles hagué d'expatriar-se, i els monàrquics i catòlics foren absorbits pel falangisme. I que passà en el camp republicà? Que enlloc d'atruixar-nos tots en les posicions essencials, és a dir, en la defensa del règim, alguns volgueren fer la revolució avant — posant-la a la força. Quina revolució podia sortir d'una formació tan heterogènia? Com conciliar conceptes i interessos tan oposats? Tot això duia a una confusió extraordinària, restava força al Govern i estusiasmava al combatent, i contribuïa en llarga mesura a la desfeta.

Tot això que evolucionava semblava pertànyer a temps remots. És probable que algú es digui: « Perquè retreuire fets passats, perquè deploiar errors que ja no poden evitar-se? » Simplement, perquè els esperits són lents a comprendre les lliçons de la història, i perquè poc a poc té la voluntat d'acollir-les i de fer-les prevaldre. Cal, doncs, que li siguin repetides, perquè l'experiència serveixi d'alguna cosa.

El record que ara retreiem han de servir per a fer-nos comprendre que només les posicions clares i les accions que responen a una finalitat concreta i afirmativa, donen bon resultat. Que la lliçó del 1933, del 1936, sigui profitosa.

Lluitem ara pel restabliment de la constitució del 1931, pel de l'Estatut de 1932, i pel de l'« llei de la República ». Unim-nos per aconseguir-ho. I fem que aquesta unió sigui lleial, sincera i efectiva. Que arribi almenys a l'obtenció del resultat volgut. Després, el país decidirà. I nosaltres haurèiem complert el nostre deure.

EL QUE DIUEN I EL QUE FAN ELLS

El Sr Soldevilla i « El Salto, del jilguero »

Per un atzar ha caigut a les nostres mans un número del diari madrileny « Ya ». Entre notícies banaals sobre estraperlistes detinguts o multats, notes de societat tan carriniques com sempre, trasllat de restes fúnebres, etc., hi ha quelcom que frapa la nostra atenció. És tracta del comentari sobre un llibre que Carlos Soldevilla acaba de publicar sobre la Barcelona vella. Sigui la que vulgui la posició actual de l'autor de « Valentina » — un dels aliudis per Eugeni Xammar en el seu article de la setmana passada — el record d'aquells fulls de dietari que cada dia publicava « La Publicitat », el mateix record personal de l'amic d'altre temps, ens porta a llegir l'article. Però vist de més aprop hem remarcat que l'autor del llibre no és Carlos Soldevilla sino Don Carlos Soldevilla. Fet i fet ens demanem si tots dos no seràn la mateixa persona. Errada d'impremta? Afany de castellanització? Durant l'Edat Mitjana i àdhuc durant la Renaixença, hi hagué el costum de traduir els cognoms. Potser a l'Espanya de Franco han pres mesures en aquest mateix sentit. Que cadascú es faci a l'idea de com quedaria el seu nom traduït al castellà. Dels amics de FOC NOU, veig totesseguit el de Ferran transformat en Fernando, el de Domènec de Bellmunt en Domingo de Montchermoso (molt bonic), el de Torrents en Torrentes, el de Ferrer en Herrero... De tots ells, el que queda més malament és el d'Artemi Vila, el qual transformat en Villa semblaria emparentar amb el famós guerriller mexicà.

Potser és solament una errada d'impremta això de Don Carlos Soldevilla. Però no cal donar molt de credit a aquesta hipotesi. Segons el que ens va contar l'amic Ramon Casanova (Don Raimundo Osanueva!), Radio Andorra, en l'emissió de l' hora de dinar, un dia va dir quelcom així:

« Aquí el dia Andorra, emissora del Principado de Andorra. A petición de la senorita X. van ustedes a oír « El salto del jilguero » »

I aquest « salto del jilguero » no era altra cosa que la sardana vibrant que tot català ha ballat als envelats de la festa major: « El saltiro de la cardina ». Quan és que sentirem dir les coses pel seu nom?

LLEGIU
|
Feu Llegir
Foc Nou

Les lletres i les Arts

Un centenari que no hem pogut celebrar

per A. SERRA BALDO

L'any 1933 Catalunya celebrava el centenari de la publicació damunt les planes de *El Vapor* de les « Trobes a la Patria » de Bonaventura Carles Aribau portic monumental de la nostra Renaixença. Per un atzarafortunat la commemoració coincidí amb un fet transcendental de la nostra vida pública: el Parlament de Catalunya aprovava el 23 d'agost de 1933 la Llei fonamental del nostre país on s'instaurava el català com a llengua oficial de la Generalitat restaurada. En cent anys d'esforç perseverant Catalunya havia fet un llarg i penós camí les etapes del qual era bo d'anar remembrant com a estimul i tema de meditació en el moment en que ens eren un deure no adormir-nos en la conquesta, ans seguir de nou endavant. Cel·lebrarem el centenari de l'Oda, poguérem encara commemorar el de l'aparició (1836) del *Diccionari d'Escriptors catalans* de Torres i Amat i de *Los condes de Barcelona vindicados* de Bofarull que tant havien de fer per al nostre recobriment. Però, malauradament, la tragèdia que s'abaté damunt nostre ens abocà a una tasca massa preemptria per a poder continuar resseguint les jornades del camí que l'Aribau inaugurava. A l'exili s'han escaigut els centenaris de dues dates potser més transcendents i eficaces que la de 1833: l'aparició dels primers versos del *Gaiter del Llobregat* (1839) i del volum on aplegà 25 anys després (1841) les seves composicions poètiques.

L'Oda a la Pàtria de l'Aribau és un insigne monument, ple de consciència artística malgrat l'origen anecdòtic de la seva publicació. Es sabut que l'Aribau, treballant a Madrid a casa del banquer don Gaspar Remisa, dona la seva Oda per a ésser inclosa en un recull de felicitació que els empleats de la casa preparaven en l'aniversari de llur patró: el recull ha d'ésser políglot, i en el repartiment de la tasca escou al nostre poeta d'escriure una peça en català. Un profund sentiment d'enyorrança i un amor tendre envers la llengua catalana venen a dignificar aquesta finalitat de circumstància. Erudit i artista, l'Aribau restaura amorosament la llengua quotiana, que en els versos del seixents s'havia abastardit en la imitació servil o en la facècia grollera, i obtenia uns resultats que astoraven als qui « desconeixent la nostra llengua — segons l'expressió de Rubió i Ors no sospitaven que d'un sol vol pogués remuntar a una tal alçària ». Però la seva mateixa qualitat fou un greu obstacle a l'emulació. Si l'eficàcia de l'Oda ha estat enorme, cal dir que no fou immediata. El seu autor mateix s'en desentengué, i hauria romàs com una bella ruïna restaurada, retallant-se magnífica damunt un cel de posta, si el seu missatge essencial no hagués estat reprès per les generacions novelles, estimulades per l'entusiasme i la confiança en l'esdevenidor de Catalunya del nostre primer renaixent: En Joaquim Rubió i Ors.

El 26 de febrer de 1836, les planes del *Diario de Barcelona* aculliren en la seva secció de *Varietades* una poesia en català signada per *Lo Gaiter del Llobregat*. El número de 7 de mars n'inseri una altra amb la mateixa signatura. A la fi d'any el *Diario* n'havia publicat onze. Durant més d'un any i mig continua publicant les poesies del Gaiter.

L'anonimat d'aquestes obretes desvetllà de seguida la curiositat dels lectors, aquest resultat inicial s'adeïa amb els dissenys secrets de l'autor. Ell mateix confessa anys després que, signades, les peces haurien passat desapercebudes, car l'autor no era més que un escolar de vint anys que no recomanaven ni una gran fortuna ni una alta naixença, mentre que darrere el pseudonim podia amagar-se un nom conegut, i el públic, amic de sorpreses, caigué en el parany i s'interessà en la lectura. Quan l'anonimat cessà i tothom sabé que el *Gaiter del Llobregat* era en Joaquim Rubió i Ors, l'intent de fer acceptar el català per a la poesia moderna era assolit ja en un ample cercle de lectors.

Els temes tractats en els seus versos eren els que el gust de l'època reclamava: legendes històriques, castells enrunats, donzelles virginals, trobadors nostàlgics, pastorals idíl·liques. Aquest decor romàntic que favora el desvetllament de la memòria històrica en el lector, reprénia en

Rubió i Ors els elements parais literaris: historics que dormien en germ: « l'Oda a la Patria de l'Aribau i els feia descloure definitivament en les nostres lletres amb una intenció de recobriment i renaixença. La forma dels versos i la llengua emprada eren evidentment inferiors a les de l'Aribau; Rubió i Ors intuí que per a fer-se comprendre li calia identificar-se amb la llengua habitual del lector i no tancar-se en la restauració arcaïtzant de l'Aribau. Actuals pel gust i per la llengua, els versos de Rubió es conquistaren de seguida un públic.

L'hor: no era certament massa propicia als esplais poètics: la primera guerra carlista posava en l'ambient una màxima tensió. El general Cabrera que comandava les forces carlistes de València i Catalunya continuava la lluita malgrat el Conveni de Vergara signat a l'agost de 1939. Les noves de la guerra aribaven per atiar el foc de les passions polítiques. « Doncs bé, escriu el periodista contemporani Marys i Flaquer — quan arribava una nova composició de Rubió, totes estranyes a la passió del moment, però totes impenetrables d'esperit català, ens les arrebassàvem de les mans, sehi treiem cent còpies, es llegien en veu alta en els cossos de guardia i es donaven a l'oblit els greus esdeveniments del jorn: és a dir que un moment la sort del cavallier croat del *Gaiter*, ens interessava més que el lloc on es trobés Cabrera que acabava d'entrar a Catalunya i amb qui potser ens hauríem de batre l'endemà ».

Astolida la popularitat, Rubió aspirava a més; s'havia creat un públic, però volia també vencer amb el seu

exemple l'apatia dels escriptors catalans del seu temps que s'entestaven en ignorar llur llengua. L'any 1941 aplegava en un volum les poesies aparegudes en el *Diario de Barcelona* i l'encapçalava amb un proleg, veritable professió de fe patriòtica i literària on tot planyent-se de la soledat del seu esforç, però sense deixar-se abatre exalta la nostra literatura medieval, invoca el record dels màrtirs de 1714 i estigmatitza « la vergonyosa i criminal indiferència amb què alguns miren lo que pertany a sa pàtria ». D'altres autors abans que ell s'havien planyut de la decadència de la nostra llengua, però les seves queixes no es movien dels límits estrets de l'eletria. El que sorpren i corren en les paraules de Rubió i Ors és « la seva fe incommovible davant les innombrables dificultats de l'empresa, al seguretat en l'èxit final de la restauració que es proposa. « Catalunya — afirma resoltament — pot encara aspirar a la independència literària ».

La seva crida havia d'ésser ben aviat recollida per un estol d'escriptors aplegats al volt de la bandera de la llengua retrobada. El catalanisme literari estava definitivament en marxa, i res no podia ja desviar-lo de la seva natural evolució vers el catalanisme polític i nacional.

Mentre ens preparam a celebrar l'any que ve — i a Catalunya! — el centenari de la naixença de Jacint Verdaguer, màxim exponent d'aquest moviment salvador, recordem amb simpatia i reconeixença la noble figura del *Gaiter del Llobregat* que encarnà en una hora decisiva el veritable esperit de renaixença del nostre poble.

Una visita al taller de l'artista Lluís Cazals a Sant Feliu d'Avall

El dia 4 d'Agost del 1944, el mestre Pau Casals i el Mestre Fabra, acompanyats d'una colla de catalans més, visitarem el taller del pintor Lluís Cazals, a Sant Feliu d'Avall, on l'artista ens mostrà tota la seva darrera producció.

Primerament vàrem visitar les pintures murals que Cazals acaba d'executar en l'església de Sant Feliu. Tothom va admirar aquestes obres, car son una demostració de la capacitat pictòrica del nostre artista, Cazals, que fins ara se'ns havia mostrat verge en la producció de la figura, ens ha presentat una composició original del Sacre de Charles VII ple de vida i d'ambient. Aquesta exhibició és una nova prova que confirma els nostres vaticinis sobre les possibilitats de Cazals en ordre a pintura; que podria arribar molt enllà en molts aspectes. Cazals, en concret, és un dotat.

En la infinitat del seu taller ens va anar mostrant un seguit de quadres de pintura a l'oli i de dibuixos acolorits els quals son una penya de garantia del talent que el guia. Tota la seva producció darrera, de quadres grossos, és va convenir que, per raons de capacitat de local, ens els mostraria a casa del violinista Ribo.

La senyora Ribo feu els honors de la casa i va començar l'exhibició pictòrica. Cazals ens va anar

ensenyant obra per obra de la seva darrera producció. La seva major part és fruit de les seves anades a Prades i als seus voltants. I tota aquesta part és ençorada a resoldre dificultats. El nostre artista es planta davant de les altes muntanyes i es diu: endavant! Les pujades de la seva carrera no el deturen. I es mira el Camigo de fit a fit i se'l fixa a la retina i el tradueix a la tela d'una manera decidida, ferma i segura. I es gira de totes bandes de la Vall de Sant Miquel de Cuixà i s'emporta l'essència del paisatge i en fa composicions magnífiques, sensibles i delicades.

Així va passant la producció de l'artista català per davant dels nostres ulls. I va intercalant el paisatge del Conflent amb l'exhibició dels paisatges placida i tranquil·la de diversos indrets de França: un reco del curs del Lez, a Castella, tan suggestiu que sembla un lloc d'encantament. I darrera del quadre de Castella segueix el de Villeneuve-sur-Lot amb el pont i les cases enmirallant-se en les aigües del riu, el del taller del propi artista, reco íntim que ens és tan familiar, i quadres i mes quadres fins arribar al darrer que ha fet que és un estudi d'arbres tractat amb una sensibilitat exquisida. Val a dir, com a nota final, que aquest quadre és una prova que la marca ascensional de l'artista no es deturà mai; què serà l'obra futura?

Val a dir que Cazals no s'hi volia de content. Estava satisfet de veure's tan ben assistit i de rebre l'opinió entusiasta de cada un dels espectadors.

En donar per finalida l'exhibició, mes de quatre dels assistents ens es varen saber estar d'aplaudir l'artista. Jo ara, li dic el de sempre, el sentit del meu reconfort en tots els moments de la nostra relació, tant en les hores de gloria com en les hores de dolor; endavant, endavant, sempre, fins a assolir el cim!

Una passejada final pels voltants de Sant Feliu va posar fi a aquesta bella diada. I els uns cap a Perpinyà, els altres cap a Prades, i els de Sant Feliu que ens varen venir acompanyar a l'estació, restant en aquest petit poble on el pintor Cazals en fa resplendir el seu paisatge en les seves teles triomfants.

F. ARNAU i CORTINA

EDICIONS « FOC NOU »

Biografia Lluís Companys

Han començat ja els treballs d'impremta per a la publicació de la *Biografia del President Companys*. L'èxit de subscripció ha estat absolut. Els que ja han subscrit el rebdràn a la seva aparició i recomanem a tots els que encara no ho han fet que s'apressin a trametre la seva subscripció perquè ho recordem novament, l'edició serà limitada.

Envieu l'import de la subscripció (50 frs) al nostre compte xec postal n° 377.32.